

Антошина Ірина Володимирівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри загальнотеоретичної юриспруденції

СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

У ХХІ ст. знання та інформація стають найважливішим та найпотужнішим ресурсом влади, визначальним фактором розвитку економічної, творчої, наукової сфери людської діяльності.

Сьогодні, існування державної влади неможливо без використання інформаційних технологій наочно демонструє нам глобальне зростання інформаційного обміну, значимості інформації в суспільстві. Таким чином, інформація виступає першоосновою світу: «У суспільстві циркулює велика кількість інформації, яка заволоділа свідомістю, поведінкою людей; вона скрізь і всюди, всередині нас, між нами та навколо нас» [1, с. 14].

Інформація є стратегічним ресурсом індивіда та суспільства, визначає рівень розвитку держави, її економічний і культурний потенціал.

В умовах сучасної України, інформація стає формою життя та методом існування людини, її основним призначенням є задоволення потреб людини, суспільства і держави. Формою буття інформації є постійна її циркуляція в соціальному середовищі, вона задовольняє потреби людей у спілкуванні та взаємодії, формує інформаційний простір, розглядаються як її стратегічний ресурс і складає фундаментальну залежність життєдіяльності особистості, суспільства і держави від якості цього стратегічного ресурсу [2, с. 30].

Вільний доступ людини до інформації; високий рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій; наявність розвиненої інформаційної-інфраструктури суспільства та інші умови створюють те суспільство, яке можна назвати інформаційним.

Інформаційне суспільство – це новий етап розвитку людства, в якому будь-яка людина за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій може отримувати, переробляти та розповсюджувати інформацію, а держава повинна забезпечувати якісний рівень інформатизації усіх галузей [3, с. 90].

Побудова правової держави, розвиток громадянського суспільства, політичний плюралізм, пов'язані з інформацією, необхідність задоволення якої і обумовлює особливу роль ЗМІ у житті сучасного суспільства.

Під впливом інформаційних технологій змінюються політико-правові інститути, політичні відносини, форми політичного та

інформаційного впливу на суспільство та суспільну свідомість. Так, зауважимо, що своє «місце під сонцем» впевнено займає влада інформації.

Всеосяжна інформатизація суспільства, широке впровадження нових інформаційних технологій (телебачення, комп'ютерних мереж, аудіо- та відеосистем, інтернет-телебачення, соціальних мереж) актуалізували дискусію про інформаційну владу.

Так, під інформаційною владою розумітимемо здатність власників інформації шляхом отримання, селекції, тлумачення, компонування та розповсюдження інформації впливати на формування суспільної свідомості, спонукати суб'єктів політики та економіки до дій у заданому напрямі. Інформаційна влада може реалізовуватися через спеціалізовані засоби передавання інформації, які забезпечують єдність волі, цілісність і цілеспрямованість дій великої кількості людей. Ці засоби (мас-медіа), масової комунікації є спеціалізованими установами для відкрито-го, публічного передавання будь-якої інформації будь-яким особам за допомогою спеціального технічного інструментарію. До них належать друкована, аудіовізуальна, електронна преса, масові довідники, кіно-, відео-, аудіоносії інформації, супутникові, кабельні, комп'ютерні мережі – усе, що може нагромаджувати й передавати важливу для суспільного життя інформацію [4].

Суть інформаційної влади зводиться до того, що створюється ідея, яка поширюється за допомогою засобів масової інформації та міжособистісного спілкування. Коли люди починають адекватно сприймати інформацію, яка надходить, то ця інформація починає формувати алгоритм їх поведінки.

Тобто, можна сказати, що сутність інформаційної влади полягає у корекції мислення або впровадженні нових смислів в старі ідеї і їх популяризація. Механізмом впливу є подача інформації та створення порядку денного відповідно до бачення медіа груп або окремих персон, посилюючи їх власне положення. Сьогодні, ЗМІ постають одним з основних творців суспільної свідомості, є безпосереднім творцем формування погляду активного громадянина.

У теперішній час, ЗМІ не тільки збирають і поширюють інформацію, але і становляться самі виробником, контролером і володарем інформації. Для цього ЗМІ мають могутні кадри, формують інформацію за своїми правилами, надають інформації вигляд, який відповідає їх інтересам [5, с. 594].

Однак, необхідним є зауваження саме того факту, що ЗМІ, як би їх не відносили до четвертої гілки влади, по справжньому не були і не є владою, яку ми сприймаємо в її класичному визначенні. Так, влада – це можливість і здатність нав'язати свою волю, впливати на діяльність і поведінку інших людей, навіть всупереч їх опору. Якщо зазирнути у сутність самої влади, вона несе в собі підкорення одного суб'єкта іншому або одних

суб'єктів іншим суб'єктам. Так, якщо ми звернемося до законодавчої, виконавчої, судової гілок влади, то вони можуть використовувати як засоби примусу, так і засоби заохочення до виконання владних вимог. Що стосується безпосередньо інформаційної влади, саме в даному випадку, то вони не мають встановленого законного права насильно примушувати до вчинення будь-якої дії. Інформаційна влада володіє лише переконливістю, привабливістю, ширістю та актуальністю аргументації, яка, в свою чергу, повертає на їх бік широкі маси прихильників та послідовників.

Можна зробити висновок, що інформаційна влада діє силою авторитету. У сучасному світі у інформаційної влади немає інших засобів впливу, крім комунікативних. Однак, можна констатувати факт, що сьогодні, саме сила авторитету, згідно якої діє ЗМІ є неймовірно потужною та достатньо поширює свій вплив на широкі маси. ЗМІ є інструмент, який широко впливає на настрої, думки, а в результаті і на дії та формує подальшу поведінку особистості та суспільства в цілому.

В сучасній Україні інформаційне суспільство створює інформаційний простір, який являє собою соціальне середовище, у якому здійснюється виробництво, збирання, зберігання, поширення і використання інформації.

Однією з проблем функціонування інформаційної влади є не сформованість єдиного українського інформаційного простору. Інформаційний простір, де панує інформація, на наш погляд, не має чітко встановлених кордонів, що, в свою чергу, робить інформацію та її вплив на широкі маси населення необмеженим. І тут постає одне досить вагомe питання, стосовно обмеження інформаційної влади, тобто ці межі повинні бути безпосередньо передбачені Конституцією України. Так, можна наполягати на тому, щоб інформаційна влада, яка має місце та глобальний вплив на населення в Україні і за її межами, все ж таки повинна мати своє конституційне оформлення.

В останнє десятиріччя спостерігається стрімке зростання політичного впливу інформаційної влади, її значення, роль та місце навряд чи можна переоцінити. Сьогодні ми можемо спостерігати певне маніпулювання суспільною думкою громадськості та формування передумов для унеможливлення вироблення самостійного бачення та формування власної думки щодо тих чи інших подій та образів людей.

Невід'ємною ознакою сучасної України є забезпечення свободи слова, свободи інформаційної сфери, право на висловлення думки і позиції громадянина, право на отримання й поширення інформації без перешкод. Свобода слова є основою, на якому будується подальше існування нашої держви та виступає однією з найістотніших демократичних норм конституційного ладу. Тому, якщо ми говоримо про справжню свободу, то вона повинна

починатися з відповідального та поважного ставлення саме до цього слова, пов'язаного з інформаційною владою.

Список використаної літератури:

1. Юзвшин И. И. Информациология / И. И. Юзвшин. – М. : Информациология, 1996. – 220 с.
2. Ярох А. І. Інформаційний простір та засоби масової інформації: концептуальна модель / А. І. Ярох. – Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2011. – № 968. Сер.: Соціальні комунікації. – Вип. 3. – С. 30-34
3. Арістова І. В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти [Текст] / І. В. Арістова ; за заг. ред. О. М. Бандурки. – Харків: Ун-т внутрішніх справ, 2000. – 386 с.
4. Бебик В. М. Політологія для політика і громадянина: [Монографія]. – К.: МАУП, 2003. – 424 с. : <http://politics.ellib.org.ua/pages-3665.html>
5. Зиновьев А. А. На пути к сверхобществ // А. А. Зиновьев. – М.: ЗАО Изд-во Центрполиграф, 2000. – 648 с.

Мельничук Ольга Степанівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри загальнотеоретичної юриспруденції,
доктор юридичних наук, доцент

НОРМАТИВНА ВИЗНАЧЕНІСТЬ МІСЬКОГО ПРАВА

Проблематика нормативної визначеності сучасного міського права пов'язана з кількома обставинами. По-перше, як показує світова практика, перспективи створення нормативних систем на локальному рівні, мають лише ті міста, які мають спеціальний статус, або міста, які мають високий рівень самоорганізації. По-друге, сучасне міське право не має системи інституцій, які б застосовували винятково міське право, оскільки, наприклад, судова система держав є єдиною. По-третє, з огляду на існування муніципального права, міські правові норми ніби розчиняються у національній правовій системі.

Однак ці три проблеми є вирішуваними з позицій сучасної теорії правової нормативності. Міське право регулює лише ті відносини, що є суспільно значимими для жителів міст, при цьому вони мають певний територіальний рівень, в межах якого формується специфіка цих відносин як міських і за рамками якого не діють ті правові, соціальні, економічні та інші чинники, що визначають цю специфіку. По-перше, ці відносини мають локально-територіальний характер. По-друге, вони є комплексними за природою, оскільки пов'язані з реалізацією завдань і